

УДК 37.014.54:373.5:005.591.6

В. В. Драгунова,

аспірант

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

dragunowa.v@ukr.net

ORCID: 0000-0002-5074-5583

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті виокремлено модель педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти; відображено бачення складових моделі; розкрито технологію забезпечення реалізації моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти; охарактеризовано поетапне забезпечення реалізації моделі на основі застосування сучасних принципів та інновацій для перспективного розвитку системи середньої освіти регіону.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційні підходи, модель, педагогічні умови, технологія, система середньої освіти.

Проблема постановки. Актуальність теми зумовлена високими темпами розвитку науки та інтенсивним впровадженням інновацій в управлінський процес. Впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти забезпечує реалізацію стратегій державної освітньої політики щодо її інноваційного розвитку шляхом ознайомлення широкого педагогічного загалу з освітніми інноваціями, здійсненням наукового супроводу впровадження освітніх інновацій та залученням освітян до активної участі в інноваційних процесах. Існуюча у державі модель управління освітою не повністю відповідає вимогам демократизації, що передбачають розширення впливу громадської думки на прийняття адекватних управлінських рішень, динамічне реагування на потреби суспільства, перерозподіл функцій управління між центральними і місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Метою статті є виокремлення особливостей забезпечення реалізації моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Завдання дослідження: розкрити складові технології забезпечення реалізації моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми управління освітою присвячені наукові праці Г. Балихіна, Л. Ващенко, А. Гошко, В. Грабовського, Л. Даниленко, Г. Дмитренка, І. Довбиш, Г. Єльнікової, О. Зайченко, Ю. Кавун, Л. Калініної, М. Комарницького, Г. Корнетова, Г. Костюк, В. Князева, Т. Лукіної, В. Маслова, В. Мельник, Т. Шамової та інш., які розкривають поняття й технологію управління, поняття якості освіти та сутність розробки кваліметричних еталонів для вимірювальних процедур.

Концептуальні положення управління закладами середньої освіти розглянуто в роботах Ю. Бабанського, Є. Березняка, В. Бондаря, Л. Даниленко, В. Маслова, В. Пікельної, С. Сисоевої. Психологічні аспекти управління знайшли відображення в монографії Л. Карамушки. Філософський та соціологічний аспекти висвітлено в роботах В. Андрущенко, Б. Гершунського, І. Зязюна, В. Кудіна, В. Кременя; В. Лутая, В. Солодкова та ін.; управлінський – В. Бондаря, Л. Даниленко, Г. Дмитренко, О. Єльнікової, Л. Калініної, Ю. Конаржевського, М. Кондакова, В. Маслова, Н. Островерхової, М. Поташника, М. Черпинського.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна технологія, як вважає В. Беспалько – це послідовна взаємопов'язана система дій, спрямована на вирішення педагогічних завдань, або ж як планомірне і послідовне втілення на практиці спроектованого процесу управління [1: 121]. Метою даної технології є зростання якості освітнього процесу та гарантоване досягнення педагогами очікуваних результатів.

На думку Т. Машарової, технологія передбачає побудову системи цілей в певній ієрархії (від загальних до конкретних), що дозволяють досягати відповідного результату в особистісному розвитку педагога з високою варіативністю застосування форм і методів навчання та виховання [2: 157]. Дане значення дослідниці є для нас особливо важливим, оскільки ми маємо справу з педагогічними умовами, які передбачають сукупність форм і методів управління з метою впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Особлива увага вчених приділяється розвитку методології сучасних управлінських інновацій та напрямів управління інноваційним закладом. У цілому в зоні уваги вчених перебувають питання розвитку інноваційних напрямів управління якістю освіти. При цьому поки що недооцінюється прогностичний потенціал механізму моделювання, як інноваційного механізму вдосконалення управління освітою [3: 85].

Грунтуючись на концептуальні засади реформування системи середньої освіти та здійснивши теоретичний аналіз сучасного стану педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти нами розроблена модель, яка впроваджуватиметься в управлінський процес саме за допомогою педагогічних умов в системі середньої освіти, з продукуванням та впровадженням інноваційних змін, з урахуванням регіональної специфіки, зовнішніх та внутрішніх факторів, а також врахуванням соціального, економічного, адміністративного та освітньо - культурного потенціалу.

Модель педагогічних умов спрямована на: використання варіативних управлінських рішень; прогноз кінцевих результатів діяльності; включення економічних механізмів діяльності пов'язаних з необхідністю посилення фінансової самостійності; поєднання адміністративного, колективного управління та самоврядування.

Реалізації моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти заснована на розподілі педагогічних умов, застосуванні управлінських рішень на складові та поетапної оцінки кожного з них. Будь-яке рішення, схвалене до впровадження, потребує детального опрацювання по виконавцях, функціях, термінах.

Забезпечення реалізації моделі складається з таких кроків, які взаємопов'язані логічною послідовністю і сукупністю педагогічної оцінки інноваційного менеджменту. Розглянемо детальніше ці кроки:

1) Обґрунтування необхідності впровадження інноваційного менеджменту.

Даний крок технології передбачає проектування необхідності впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. На обґрунтування даної цілі справляють свій вплив педагогічні умови, визначені нами та представлені в моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Разом з тим, керівник закладу загальної середньої освіти виявляє можливості змін окремих елементів системи, організаційних структур, змісту, технологій освіти тощо. Вивчається та аналізується сучасний стан функціонування об'єкту змін, ресурсні можливості його забезпечення.

2) Прийняття рішення про впровадження інноваційного менеджменту.

Керівник формує, обґрунтовує та приймає рішення на основі формалізації нововведень, щодо необхідності впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. На даному етапі розробляється проект плану, визначаються його основні етапи, та терміни виконання. Даний етап передбачає виокремлення умов, форм, змісту, засобів, методів діяльності закладу загальної середньої освіти, який повинен відображати сучасні реалії освіти та є системним інноваційним розвитком навчального закладу.

3) Впровадження інноваційного менеджменту.

Умови впровадження інноваційного менеджменту поділяються на соціальні, організаційні та психологічні категорії.

Впровадження інноваційного менеджменту у загальноосвітніх навчальних закладах проводиться за такою послідовністю:

- підготовка та перепідготовка педагогічних працівників (усвідомлення колективом необхідності змін та впровадження нововведень);
- забезпечення новітніми технічними засобами робочих місць;
- впровадження програмного забезпечення, запуск системи, використання.

4) Відстеження процесу застосування інноваційного менеджменту.

На даному етапі здійснюється обстеження існуючих форм і методів управління, визначаються негативні та позитивні сторони педагогічних умов та фактори, які сприяють застосуванню інноваційного менеджменту. Керівник координує процес застосування інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Разом з тим, виокремлюється стиль управління керівника, вміння презентувати нову ідею, оцінювати та контролювати проміжні результати, делегувати повноваження, мотивувати до співпраці, налагоджувати зовнішні і внутрішні комунікаційні зв'язки. Результатом даного етапу є подолання опору та психологічного дискомфорту в колективі.

5) Аналіз, контроль і оцінювання процесу та результатів впровадження інноваційного менеджменту.

Надзвичайно місткий етап, як за змістовими, так і за змістовними навантаженнями. Аналізується зовнішнє та внутрішнє середовище, макро- та мікрооточення.

На основі детального аналізу всіх процесів впровадження інноваційного менеджменту у систему середньої освіти здійснюється безпосередній контроль за їх впровадженням та оцінюються результати впровадження інноваційного менеджменту. Визначаються тенденції змін процесу, при потребі формуються рекомендації по його корегуванню.

6) Прийняття рішення про продовження застосування інноваційного менеджменту чи припинення роботи над ним.

Дане рішення приймається після ретельного аналізу та оцінки впровадження і застосування. Питання продовження чи припинення роботи застосування інноваційного менеджменту в системі середньої освіти приймається виключно керівником.

7) Підведення підсумків та аналіз результатів впровадження інноваційного менеджменту.

Керівник закладу загальної середньої освіти протягом часу впровадження аналізує та згідно з отриманими результатами, розробляє заходи щодо впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти.

Успішність впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти передбачає усвідомлення керівником практичної значущості різних інновацій в системі середньої освіти не лише на професійному, а на особистісному рівні. В цілому готовність до інноваційного менеджменту визначається, як особистісний стан, який передбачає наявність в керівника мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення управлінських цілей, здатності до творчості і рефлексії. Вона є основою активної суспільної і професійно-педагогічної позиції суб'єкта, яка спонукає до інноваційної діяльності та приєє її продуктивності.

Упровадження моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти вимагає підтримки гнучкого режиму функціонування закладу середньої освіти. Для досягнення цієї мети необхідно використати такі способи забезпечення виконання основного завдання реалізації моделі в межах зазначених вище:

- адаптація моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти до умов регіону;
- визначення пріоритетів розвитку закладів системи середньої освіти та встановлення оптимальних критеріїв його діяльності;
- взаємоузгодження критеріїв та факторів моделі розвитку закладів середньої освіти регіону;
- включення коефіцієнтів вагомості у нисхідний інформаційний потік для застосування у моделі діяльності інноваційного менеджменту;
- періодичне визначення якості діяльності закладу системи середньої освіти на засадах інноваційного менеджменту та коригування відповідно з цим інновацій в педагогічному та управлінському процесі;
- організація періодичного анкетування працівників закладів системи середньої освіти щодо пріоритетів розвитку системи середньої освіти на засадах інноваційного менеджменту;
- коригування діяльності закладів системи середньої освіти із застосуванням інноваційного менеджменту.

Для забезпечення реалізації моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти потрібно притримуватись даних управлінських дій з боку керівника:

- визначення змісту педагогічних умов;
- розробка нормативно-правової бази впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти;
- визначення змісту інновацій;
- розробка науково-методичного забезпечення інноваційної діяльності;
- підготовка структурних підрозділів щодо інноваційної діяльності;
- оновлення структури управління;
- оновлення та реконструкція матеріально-технічного оснащення;
- використання неперервної системи особистісного навчання;
- реалізація системи організаційно-процедурних механізмів;
- здійснення системи управлінської діяльності;
- розробка та введення інноваційних технологій в педагогічний процес;
- аналіз інноваційної діяльності.

Важливим аспектом управління, що визначає ефективність інноваційної діяльності в системі середньої освіти, є організація праці суб'єктів інноваційного процесу. Кожен суб'єкт системи середньої освіти здійснює весь функціональний цикл самоуправління: самоаналіз, ціленаправленість, планування, самоорганізацію та самоконтроль, самокорекцію.

Аналіз проведеної нами інноваційної діяльності закладів системи середньої освіти дозволив виявити протиріччя між:

- потребою держави в освічених керівниках закладів системи середньої освіти з високим рівнем культури, мобільності, творчості та адаптивності до соціально-економічних змін і недостатнім рівнем усвідомлення інновацій в управлінні середньою освітою;

- необхідністю впроваджувати нові знання та використовувати сучасні способи передачі інформації, застосовувати інноваційні освітні технології та низьким рівнем управлінської готовності керівника закладу системи середньої освіти, недостатніми економічними можливостями впровадження інновацій в освіті;

- недостатньою розробленістю та поширеністю інновацій в освітній діяльності.

Висновки. Таким чином, застосування різних методик та розробка технології забезпечення реалізації моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти дозволить керівнику закладу системи середньої освіти підвищити якість і ефективність керування навчальним закладом за рахунок педагогічних умов впровадження інновацій в систему середньої освіти, які в свою чергу, приведуть до покращення діяльності системи середньої освіти.

Важливою умовою успішності інноваційного розвитку навчального закладу є наявність в освітнього інноваційного середовища, системи морально-психологічних відносин, підкріпленим комплексом засобів організаційного, методичного, психологічного характеру, що забезпечує введення інновацій в управлінський процес.

Шлях у цьому напрямку потребує формування у особистості таких якостей, як ініціативність, можливість творчого мислення та знаходження нестандартних рішень, вміння обирати професійний шлях, готовність навчатися на протязі всього життя, що, в свою чергу, вимагає постійного оновлення моделі педагогічних умов впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти. Подібна модифікація неминуче манить за собою і адекватні зміни використаних в даний час форм організації освітнього процесу в системі середньої освіти.

Виконати такі вимоги зможе лише динамічно розвиваюча освітня система, в якій ведучу роль при виконання педагогічного процесу відіграє інновація, при цьому виникає необхідність як у формуванні колективу здатного здійснювати інноваційну діяльність, так і в застосуванні ефективних способів регулювання процесу розробки та використання інновацій в управлінні.

Завдання керівника системи середньої освіти, у даному випадку, полягає в тому, щоб забезпечити необхідні педагогічні умови інноваційної діяльності, створити в своєму освітньому середовищі відповідну атмосферу, яка сприятиме максимальній її реалізації. При цьому, особливе значення надається здійсненню інновацій, тобто розробці та реалізації ініціатив по зміні якості, форм та методів управління самими ж учасниками освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии [Текст] / В. П. Беспалько. – М., 1989. – 192 с.
2. Машарова Т. В. Педагогические теории, системы и технологии обучения : [учебное пособие]. – Киров : Изд-во ВГПУ, 1997. – 157 с.
3. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : [монографія] / Л. І. Даниленко. – К. : Міленіум, 2004. – 85 с.
4. Пикельная В. С. Теория и методика моделирования управленческой деятельности (школоведческий аспект) : дис.... док. пед. наук : 13.00.01 / Пикельная Валерия Семеновна; Криворожский пед. институт. – К., 1993. – 374 с.
5. Васильченко Л. В. Формування управлінської культури керівника школи в системі післядипломної педагогічної освіти : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Васильченко Лілія Володимирівна. – З. : ЗОІППО, 2006.
6. Николаенко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України : [монографія]. – К. : Київ. Нац. тор.-екон. ун-т, 2008. – 419 с.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : [навчальний посібник] / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
8. Мельник В. Підвищення кваліфікації керівника загальноосвітнього навчального закладу як інноватора освітнього процесу / В. Мельник // Директор школи. – 2002. – № 9, березень. – С. 5–6.
9. Єльнікова Г. В. Теоретичні підходи до моделювання державно- громадського управління / Г. В. Єльнікова // Директор школи. – 2003. – С 40–41.
10. Довбиш І. Модель державно-громадського управління ЗНЗ / І. Довбиш // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 1. – С. 69–75.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bespal'ko V. P. Slogaemyie pedagogicheskoi tekhnologii [Components of Pedagogical Technologies] / V. P. Bespalko. – M., 1989. – 192 s.
2. Masharova T. V. Pedagogicheskie teorii, sistemy i tekhnologii obychenia [Pedagogical Theories, Systems and Technologies of Teaching] : [uchebnoie posobiie]. – Kirov : Izd-vo VGPU, 1997. – 157 s.
3. Danilenko L. I. Menegment innovatsiinoi diial'nosti [Management of Innovation at Secondary Schools : [monografiia] / L. I. Danilenko. – K. : Millennium, 2004. – 85 s.
4. Pikelnaia V. S. Teoriiia i metodyka upravlinnia [Theory and Methodology of Modeling Managerial Activity (shkolovedcheskii aspect)] : dis.... dok. ped. nauk : 13.00.01 / Pikelnaia Valeriia Semenovna; Krivorozhskii ped. institut. – K., 1993. – 374 p.
5. Vasilchenko L. V. Formyvannia upravlins'koi kul'tury kerivnyka shkoly [Formation of the Management Culture of the Head of School in the System of Postgraduate Pedagogical Education] : dyss.... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Vasilchenko Lilia Mykolaivna. – P. : SOPPA, 2006.
6. Nikolaienko S. M. Teoretyko-metodychni osnovy upravlinnia innovatsiinym rozvytkom systemu osvitu Ukrainu [Theoretical and Methodological Foundations of Innovative Development of the Education System of Ukraine] : [monografiia]. – K. : Kiev. NAT. tor.-Ekon. Universytet, 2008. – 419 p.

7. Didkivska I. M. Innovatsiini pedagogichni tekhnologii [Innovative Pedagogical Technologies]: [navchal'nyi posibnyk]. – K. :Academica, 2004. – 352 p.
8. Melnyk V. Pidvyschennia kvalifikatsii kerivnyka [Improvement of the Qualification of the Head of a Comprehensive Educational Institution as an Innovator of the Educational Process] / V. Melnyk // Dyrektor shkoly [Headmaster]. – 2002. – No. 9, March. – P. 5–6.
9. Yelnikova G. V. Teoretychni pidkhody do modeliuvannia derzhavno-gromadskogo upravlinnia [Theoretical Approaches to Modeling State-Public Management] // Dyrektor shkoly [Headmaster]. – 2003. – P. 40–41.
10. Dovbysh I. Model derzhavno-gromads'kogo upravlinnia [Model of State-Public Management] / I. Dovbysh // Direktor shkoly, litseiu, gimnazii [Principal]. – 2006. – No. 1. – P. 69–75.

Драгунова В. В. Обеспечение реализации модели педагогических условий внедрения инновационного менеджмента в систему среднего образования.

В статье выделена модель педагогических условий внедрения инновационного менеджмента в систему среднего образования; отражено видение составляющих модели; раскрыта технология обеспечения реализации модели педагогических условий внедрения инновационного менеджмента в систему среднего образования; охарактеризованы поэтапное обеспечение реализации модели на основе применения современных принципов и инновациям для перспективного развития системы среднего образования региона.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, инновационные подходы, модель, педагогические условия, технология, система среднего образования.

Drahunova V. V. Ensuring the Implementation of the Model of Pedagogical Conditions for the Introduction of Innovation Management in Secondary Education.

In this article, the scientific-theoretical analysis of innovative management in the system of secondary education; the basic conditions of their implementation are determined. The simulation process in the secondary education system is singled out. The model, which will be implemented in the management process with the help of pedagogical conditions in the system of secondary education, with the production and introduction of innovation changes, taking into account regional specifics, external and internal factors, is characterized. The stage-by-stage analysis of the implementation of the model is analyzed based on the application of modern principles and innovations for the long-term development of the secondary education system in the region. The technology of realization and model of pedagogical conditions of introduction of innovative management in the system of secondary education is revealed; the peculiarities of the implementation of the model and the model of pedagogical conditions in the system of secondary education are singled out. The components, criteria and indicators of realization evaluation and models of pedagogical conditions for implementing innovation management in the secondary education system are shown; characterized their phased introduction in the management process with the help of the developed technology to ensure implementation of the model pedagogical conditions for the introduction of innovation management in the secondary education system.

Key words: innovation, innovative activity, innovative approaches, model, pedagogical conditions, technology, secondary education.